DOMSTOLENS DOM (Tredje Afdeling)

11. juli 2008 *

I sag C-195/08 PPU,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 234 EF, indgivet af Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Litauen) ved kendelse af 30. april 2008, indgået til Domstolen den 14. maj 2008, i sagen:

Inga Rinau,

har

DOMSTOLEN (Tredje Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, A. Rosas, og dommerne J.N. Cunha Rodrigues (refererende dommer), J. Klučka, P. Lindh, og A. Arabadjiev,

generaladvokat: E. Sharpston
justitssekretær: fuldmægtig C. Strömholm og afdelingschef M.A. Gaudissart,

på grundlag af den forelæggende rets anmodning af 21. maj 2008, indgået til Domstolen den 22. maj 2008, om at undergive sagen en hasteprocedure i henhold til artikel 104b i Domstolens procesreglement,

* Processprog: litauisk.

idet Tredje Afdeling ved beslutning af 23. maj 2008 har efterkommet denne anmodning,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmøderne den 26. og 27. juni 2008,

efter at der er afgivet indlæg af:

— Inga Rinau ved advokatai G. Balčiūnas og G. Kaminskas

— Michael Rinau ved advokatė D. Foigt

— Den litauiske regering ved D. Kriaučiūnas og R. Mackevičienė, som befuldmægtigede

— den tyske regering ved J. Kemper, som befuldmægtiget

— den franske regering ved A.-L. During, som befuldmægtiget

— den lettiske regering ved E. Balode-Buraka og E. Eihmane, som befuldmægtigede

— den nederlandske regering ved C. ten Dam, som befuldmægtiget

— Det Forenede Kongeriges regering ved E. Jenkinson, som befuldmægtiget, bistået af C. Howard, QC

— Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved A.-M. Rouchaud-Joët og A. Steiblytė, som befuldmægtigede,

og efter at have hørt generaladvokaten,

afsagt følgende

Dom

1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af Rådets forordning (EF) nr. 2201/2003 af 27. november 2003 om kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser i ægteskabssager og i sager vedrørende forældreansvar og om ophævelse af forordning (EF) nr. 1347/2000 (EUT L 338, s. 1, herefter »forordningen«).

2 Anmodningen er blevet fremsat i en sag mellem Inga Rinau og Michael Rinau vedrørende tilbagegivelse til Tyskland af deres datter, Luisa, som tilbageholdes i Litauen af Inga Rinau.

Retsforskrifter

Haagerkonventionen af 1980

3 Artikel 3 i Haagerkonventionen af 25. oktober 1980 om de civilretlige virkninger af internationale barnebortførelser (herefter »Haagerkonventionen af 1980«) har følgende ordlyd:

»Bortførelse eller tilbageholdelse af et barn skal anses for ulovlig, hvis:

a) den strider mod de rettigheder, som tilkommer en person, en institution eller en anden myndighed som forældremyndighedsindehaver, enten i fællesskab eller alene, ifølge loven i den stat, hvor barnet havde bopæl umiddelbart før bortførelsen eller tilbageholdelsen, og

b) disse rettigheder faktisk blev udøvet, enten i fællesskab eller alene, da bortførelsen eller tilbageholdelsen fandt sted, eller ville være blevet udøvet, hvis ikke bortførelsen eller tilbageholdelsen var sket.

Forældremyndigheden som nævnt i denne artikels litra a) kan i første række støttes på loven eller på en retlig eller administrativ afgørelse, men også på aftale, som har retlig gyldighed ifølge loven i den pågældende stat.«

4 Følgende bestemmes i artikel 12 i Haagerkonventionen af 1980:

»Hvis et barn er blevet ulovligt bortført eller tilbageholdt som angivet i artikel 3, og hvis der, da sagen blev indledt ved den judicielle eller administrative myndighed i den kontraherende stat, hvor barnet befinder sig, er gået mindre end ét år fra den dag, da den ulovlige bortførelse eller tilbageholdelse fandt sted, skal den pågældende myndighed bestemme, at barnet straks skal gives tilbage.

Også i de tilfælde, hvor sagen er blevet indledt efter udløbet af den periode på et år, der er nævnt i foregående stykke, skal den judicielle eller administrative myndighed bestemme, at barnet skal gives tilbage, medmindre det godtgøres, at barnet er faldet til i sine nye omgivelser.

Hvis den judicielle eller administrative myndighed i modtagerstaten har grund til at tro, at barnet er blevet bortført til en anden stat, kan den afslutte sagen eller afvise anmodningen om tilbagegivelse af barnet.«

5 Artikel 13 i Haagerkonventionen af 1980 har følgende ordlyd:

»Uanset bestemmelserne i den foregående artikel har den judicielle eller administrative myndighed i modtagerstaten ikke pligt til at bestemme, at barnet skal tilbagegives, hvis den person, institution eller anden myndighed, som modsætter sig tilbagegivelsen, godtgør at:

a) den person, institution eller anden myndighed, som drog omsorg for barnets person, ikke faktisk udøvede forældremyndigheden, da bortførelsen eller tilbageholdelsen fandt sted, eller havde samtykket i eller efterfølgende affundet sig med bortførelsen eller tilbageholdelsen, eller

b) der er en alvorlig risiko for, at tilbagegivelsen vil udsætte barnet for fysisk eller psykisk skade eller på anden måde sætte barnet i en situation, som det ikke bør tåle.

Den judicielle eller administrative myndighed kan også nægte at tilbagegive barnet, hvis den finder, at barnet modsætter sig tilbagegivelsen, og at barnet har nået en sådan alder og modenhedsgrad, at der bør tages hensyn til barnets mening.

Når de judicielle eller administrative myndigheder overvejer de forhold, der er nævnt i denne artikel, skal de tage hensyn til de oplysninger vedrørende barnets sociale baggrund, som fremskaffes af centralmyndigheden eller en anden kompetent myndighed i den stat, hvor barnet har bopæl.«

6 Haagerkonventionen af 1980 trådte i kraft den 1. december 1983. Alle medlemsstater i Den Europæiske Union er kontraherende parter i konventionen.

De fællesskabsretlige bestemmelser

7 17. betragtning til forordningen har følgende ordlyd:

»I tilfælde af ulovlig fjernelse eller tilbageholdelse af et barn bør tilbagegivelsen af barnet bringes i stand uden opsættelse, og med henblik herpå bør Haagerkonventionen af […] 1980 fortsat anvendes som suppleret af bestemmelserne i denne forordning, særlig artikel 11. Retterne i den medlemsstat, som barnet ulovligt er blevet fjernet til, eller hvor barnet ulovligt tilbageholdes, bør kunne modsætte sig en tilbagegivelse i konkrete, behørigt begrundede tilfælde. En sådan afgørelse bør dog kunne erstattes af en senere afgørelse truffet af retten i den medlemsstat, hvor barnet havde sit sædvanlige opholdssted før den ulovlige fjernelse eller tilbageholdelse. Indebærer sidstnævnte retsafgørelse, at barnet skal gives tilbage, skal dette ske, uden at der må

kræves nogen særlig procedure for anerkendelse og fuldbyrdelse af afgørelsen i den medlemsstat, hvor det fjernede eller tilbageholdte barn befinder sig.«

8 Det bestemmes i 21. betragtning til forordningen:

»Anerkendelsen og fuldbyrdelsen af retsafgørelser truffet i en medlemsstat bør være baseret på princippet om gensidig tillid, og grundene til ikke-anerkendelse bør begrænses til det nødvendige minimum.«

9 Forordningens artikel 2 har følgende ordlyd:

»I denne forordning forstås ved:

[…]

4) »retsafgørelse«: enhver afgørelse om skilsmisse, separation eller omstødelse af ægteskab og enhver afgørelse om forældreansvar truffet af en ret i en medlemsstat, uanset hvordan den betegnes, såsom dom eller kendelse

5) »domsstat«: den medlemsstat, hvori den retsafgørelse, der skal fuldbyrdes, er truffet

6) »fuldbyrdelsesstat«: den medlemsstat, hvori den trufne retsafgørelse ønskes fuldbyrdet

7) »forældreansvar«: alle de rettigheder og pligter vedrørende barnets person eller formue, som er tilkendt en fysisk eller juridisk person ved en retsafgørelse, eller som en sådan person har som følge af loven eller en gyldig aftale. Betegnelsen omfatter navnlig forældremyndighed og samværsret

8) »indehaver af forældreansvar«: enhver person, der har forældreansvar over for et barn

[…]

11) »ulovlig fjernelse eller tilbageholdelse af et barn«: et barns fjernelse eller tilbageholdelse:

a) når denne strider mod en forældremyndighed, som er tilkendt ved en retsafgørelse, eller som består som følge af loven eller en aftale, der er gyldig i henhold til lovgivningen i den medlemsstat, hvor barnet havde sit sædvanlige opholdssted umiddelbart før fjernelsen eller tilbageholdelsen, og

b) for så vidt denne forældremyndighed faktisk blev udøvet, i fællesskab eller alene, da fjernelsen eller tilbageholdelsen fandt sted, eller ville være blevet udøvet, hvis ikke fjernelsen eller tilbageholdelsen var sket. Forældremyndigheden anses for at blive udøvet i fællesskab, når en af indehaverne af forældreansvar ikke i henhold til en retsafgørelse eller som følge af loven kan bestemme, hvor barnet skal bo, uden samtykke fra en anden indehaver af forældreansvar.«

10 Forordningens artikel 8 bestemmer:

»1. Kompetencen til at træffe afgørelse om spørgsmål vedrørende forældreansvar over for et barn ligger hos retterne i den medlemsstat, hvor barnet har sit sædvanlige opholdssted på det tidspunkt, hvor sagen anlægges.

2. Stk. 1 finder anvendelse med forbehold af artikel 9, 10 og 12.«

11 Forordningens artikel 10 har følgende ordlyd:

»I tilfælde af ulovlig fjernelse eller tilbageholdelse af et barn bevarer retterne i den medlemsstat, hvor barnet havde sit sædvanlige opholdssted umiddelbart før den ulovlige fjernelse eller tilbageholdelse, deres kompetence, indtil barnet har fået sædvanligt opholdssted i en anden medlemsstat […]«

12 Forordningens artikel 11 har følgende ordlyd:

»1. Når en forældremyndighedsindehavende person, institution eller anden myndighed anmoder de kompetente myndigheder i en medlemsstat om at træffe afgørelse på grundlag af [Haagerkonventionen af 1980] med henblik på at opnå tilbagegivelse af et barn, som ulovligt er blevet fjernet til eller ulovligt tilbageholdes i en anden medlemsstat end den medlemsstat, hvor barnet havde sit sædvanlige opholdssted umiddelbart før den ulovlige fjernelse eller tilbageholdelse, finder stk. 2-8 anvendelse.

2. Når artikel 12 og 13 i Haagerkonventionen af 1980 finder anvendelse, sikres det, at barnet får mulighed for at blive hørt under sagen, medmindre dette forekommer uhensigtsmæssigt under hensyntagen til barnets alder eller modenhedsgrad.

3. En ret, til hvilken der er indgivet en anmodning om tilbagegivelse af et barn som omhandlet i stk. 1, fremmer sagen hurtigt under anvendelse af de hurtigste procedurer, der er til rådighed efter national lovgivning.

Uden at dette berører første afsnit, træffer retten sin afgørelse senest seks uger efter, at anmodningen er indgivet, medmindre særlige omstændigheder gør dette umuligt.

4. En ret kan ikke afslå at tilbagegive et barn i medfør af artikel 13, litra b), i Haagerkonventionen af 1980, hvis det godtgøres, at der er truffet passende foranstaltninger til at sikre beskyttelsen af barnet efter dets tilbagegivelse.

5. En ret kan ikke afslå at tilbagegive et barn, medmindre den person, der har anmodet om tilbagegivelse af barnet, har haft mulighed for at blive hørt.

6. Har en ret i medfør af artikel 13 i Haagerkonventionen af 1980 bestemt, at et barn ikke skal tilbagegives, fremsender den straks, enten direkte eller gennem den pågældende medlemsstats centralmyndighed, en genpart af retsafgørelsen samt af de relevante dokumenter, herunder navnlig en udskrift af retsbogen, til den kompetente ret eller centralmyndigheden i den medlemsstat, hvor barnet havde sit sædvanlige opholdssted umiddelbart før den ulovlige fjernelse eller tilbageholdelse, som fastsat i national lovgivning. Alle de nævnte dokumenter skal være retten i hænde inden en måned efter, at afgørelsen om ikke at tilbagegive barnet er truffet.

7. Medmindre en af parterne allerede har anlagt sag ved retterne i den medlemsstat, hvor barnet havde sit sædvanlige opholdssted umiddelbart før den ulovlige fjernelse

eller tilbageholdelse, underretter den ret eller centralmyndighed, der modtager de i stk. 6 omhandlede oplysninger, parterne og opfordrer dem til at indgive indlæg til retten i overensstemmelse med national lovgivning inden tre måneder regnet fra datoen for underretningen af parterne, således at retten kan tage stilling til forældremyndigheden over barnet.

Med forbehold af denne forordnings regler for kompetence afslutter retten sagen, hvis den ikke har modtaget indlæg inden fristens udløb.

8. Uanset om det i medfør af artikel 13 i Haagerkonventionen af 1980 er blevet bestemt, at et barn ikke skal tilbagegives, er en senere retsafgørelse, der beordrer barnet tilbagegivet, truffet af en ret, der har kompetence i medfør af denne forordning, eksigibel i henhold til kapitel III, afdeling 4, for at sikre tilbagegivelse af barnet.«

13 Forordningens kapitel III, som har overskriften »Anerkendelse og fuldbyrdelse«, omfatter artikel 21-52. Kapitel III, afdeling 4, som har overskriften »Eksigibiliteten af visse retsafgørelser om samværsret og visse retsafgørelser om tilbagegivelse af barnet«, omfatter forordningens artikel 40-45.

14 Forordningens artikel 21, stk. 1 og 2, bestemmer følgende:

»1. Retsafgørelser, der er truffet i en medlemsstat, anerkendes i de øvrige medlemsstater, uden at der stilles krav om anvendelse af en særlig procedure.

[…]

3. En berettiget part kan efter proceduren i afdeling 2 få fastslået, at en retsafgørelse skal anerkendes, eller at en retsafgørelse ikke skal anerkendes, jf. dog afdeling 4.«

15 Forordningens artikel 23 har følgende ordlyd:

»En retsafgørelse om forældreansvar kan ikke anerkendes:

a) såfremt en anerkendelse åbenbart vil stride mod grundlæggende retsprincipper i den medlemsstat, som anmodningen rettes til, under hensyntagen til barnets bedste

[…]«

16 Forordningens artikel 24 bestemmer:

»Kompetencen for retten i domsstaten kan ikke efterprøves. Den i artikel 22, litra a), og artikel 23, litra a), omhandlede efterprøvelse vedrørende grundlæggende retsprincipper kan ikke foretages i forhold til kompetencereglerne i artikel 3-14.«

17 Forordningens artikel 28, stk. 1, har følgende ordlyd:

»En i en medlemsstat truffet retsafgørelse om forældreansvar over for et barn, som er eksigibel i den pågældende medlemsstat, og som er blevet forkyndt, kan fuldbyrdes i en anden medlemsstat, når den på anmodning af en berettiget part er blevet erklæret for eksigibel i denne medlemsstat.«

18 Forordningens artikel 31 bestemmer:

»1. Den ret, som behandler anmodningen [om, at en retsafgørelse erklæres for eksigibel], træffer sin afgørelse snarest muligt. Hverken den person, mod hvem der anmodes om fuldbyrdelse, eller barnet kan på dette tidspunkt af sagens behandling fremsætte bemærkninger over for retten.

2. Anmodningen kan kun afslås af en af de i artikel 22-24 anførte grunde.

3. En retsafgørelse kan i intet tilfælde efterprøves med hensyn til sagens realitet.«

19 Forordningens artikel 40 bestemmer:

»1. Denne afdeling finder anvendelse på:

[…]

b) tilbagegivelse af et barn i medfør af en retsafgørelse truffet i henhold til artikel 11, stk. 8.

2. Denne afdeling er ikke til hinder for, at en indehaver af forældreansvar kan anmode om anerkendelse og fuldbyrdelse efter afdeling 1 og 2.«

20 Forordningens artikel 42, som har overskriften »Tilbagegivelse af barnet«, har følgende ordlyd:

»1. En eksigibel retsafgørelse om tilbagegivelse af barnet, jf. artikel 40, stk. 1, litra b), der er truffet i en medlemsstat, anerkendes i en anden medlemsstat og er eksigibel dér, uden at der kræves en afgørelse om eksigibilitet, og uden at der kan gøres indsigelse mod anerkendelsen, hvis retsafgørelsen er blevet attesteret i domsstaten i overensstemmelse med stk. 2.

Selv om en retsafgørelse, der beordrer barnet tilbagegivet, jf. artikel 11, stk. 8, i henhold til national lovgivning ikke er eksigibel som følge af loven, uanset en eventuel appel, kan retten i domsstaten erklære den for eksigibel.

2. Den dommer i domsstaten, som har truffet den i artikel 40, stk. 1, litra b), omhandlede retsafgørelse, udsteder kun den i stk. 1 omhandlede attest:

a) hvis barnet har haft mulighed for at blive hørt, medmindre en høring er fundet uhensigtsmæssig under hensyntagen til barnets alder eller modenhedsgrad

b) hvis parterne har haft mulighed for at blive hørt, og

c) hvis retten i sin afgørelse har taget hensyn til de grunde og det bevismateriale, som dannede grundlag for den retsafgørelse, der blev truffet i medfør af artikel 13 i Haagerkonventionen af 1980.

Træffer retten eller en anden myndighed foranstaltninger til at sikre beskyttelsen af barnet efter dets tilbagevenden til den medlemsstat, hvor det har sit sædvanlige opholdssted, skal attesten indeholde nærmere oplysninger om sådanne foranstaltninger.

Dommeren i domsstaten udsteder attesten af egen drift og udfærdiger den på formularen i bilag IV (retsafgørelser om tilbagegivelse af barnet).

Attesten udfærdiges på det sprog, som retsafgørelsen er affattet på.«

21 Forordningens artikel 43 har følgende ordlyd:

»1. Enhver berigtigelse af attesten sker efter domsstatens lovgivning.

2. Anden appel i forbindelse med udstedelsen af en attest i henhold til artikel 41, stk. 1, eller artikel 42, stk. 1, er ikke mulig.«

22 Det følger af forordningens artikel 44, at »attesten [kun] har […] virkning, i den udstrækning retsafgørelsen er eksigibel«.

23 Forordningens artikel 60 bestemmer:

»Denne forordning har i forbindelserne mellem medlemsstaterne forrang for følgende konventioner, for så vidt disse vedrører spørgsmål, der er omfattet af denne forordning:

[…]

e) [Haagerkonventionen af 1980].«

24 Forordningens artikel 68 har følgende ordlyd:

»Medlemsstaterne fremsender til Kommissionen de lister over kompetente retter og retsmidler, som er omhandlet i artikel 21, 29, 33 og 34, og underretter Kommissionen om eventuelle ændringer.

Kommissionen ajourfører oplysningerne og stiller dem til rådighed for offentligheden gennem offentliggørelse i *Den Europæiske Unions Tidende* og på enhver anden hensigtsmæssig måde.«

25 Det fremgår af oplysningerne vedrørende kompetente retter og retsmidler, som er fremsendt i overensstemmelse med artikel 68 i forordning nr. 2201/2003 (EUT 2005 C 40, s. 2), at Republikken Litauen i overensstemmelse med denne forordnings artikel 68 har oplyst Kommissionen om, at de anmodninger, som er omhandlet i forordningens artikel 21 og 29, og den appel, som er omhandlet i forordningens artikel 33, skal indgives til Lietuvos apeliacinis teismas (appelret), og at den afgørelse, der træffes i appelsagen, i henhold til artikel 34 kun kan anfægtes ved en kassationsappel til Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (højesteret).

26 Det fremgår af de pågældende oplysninger, at en anmodning om, at en retsafgørelse, som er truffet af en ret i en anden medlemsstat end Republikken Litauen, erklæres for eksigibel, jf. forordningens artikel 28, stk. 1, skal indbringes for Lietuvos apeliacinis teismas.

27 I henhold til forordningens artikel 72, anvendes den i det væsentlige fra den 1. marts 2005. Forordningen finder ikke anvendelse for så vidt angår Kongeriget Danmark.

Tvisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

28 Inga Rinau, der er litauisk statsborger, og Michael Rinau, der er tysk statsborger, blev gift den 27. juli 2003 og boede i Bergfelde (Tyskland). Deres datter, Luisa, blev født den 11. januar 2005. I løbet af marts 2005 begyndte ægtefællerne Rinau at bo hver for sig, idet Luisa blev boende med sin mor. På dette tidspunkt blev der ifølge forelæggelseskendelsen indledt en skilsmissesag ved Amtsgericht Oranienburg (Tyskland).

29 Efter at have fået samtykke fra Michael Rinau til at forlade Tyskland med sin datter for at tage på ferie i to uger, rejste Inga Rinau den 21. juli 2006 med datteren og en søn fra første ægteskab til Litauen, hvor hun forblev og har boet lige siden.

30 Amtsgericht Oranienburg tilkendte den 14. august 2006 midlertidigt faderen forældremyndigheden over Luisa. Den 11. oktober 2006 forkastede Brandenburgisches Oberlandesgericht den af Inga Rinau iværksatte appel og stadfæstede Amtsgericht Oranienburgs afgørelse.

31 Den 30. oktober 2006 henvendte Michael Rinau sig til Klaipėdos apygardos teismas (distriktsdomstolen i Klaipeda) (Republikken Litauen) for at udvirke datterens tilbagegivelse til Tyskland under henvisning til Haagerkonventionen af 1980 og forordningen. Ved afgørelse af 22. december 2006 afslog retten denne anmodning.

32 I henhold til de oplysninger, der er fremlagt for Domstolen under retsmødet, blev afgørelsen af 22. december 2006 fremsendt til den tyske centralmyndighed af Michael Rinaus advokat, og denne myndighed sendte selv afgørelsen videre til Amtsgericht Oranienburg. Efter denne fremsendelse fremsendte den litauiske centralmyndighed en oversættelse til tysk af den pågældende afgørelse.

33 Ved afgørelse af 15. marts 2007 ophævede Lietuvos apeliacinis teismas afgørelsen afsagt af Klaipėdos apygardos teismas og bestemte, at barnet skulle tilbagegives til Tyskland.

34 I løbet af april 2007 udstedte Klaipėdos apygardos teismas en kendelse om udsættelse af gennemførelsen af Lietuvos apeliacinis teismas afgørelse af 15. marts 2007. Sidstnævnte ret ophævede kendelsen ved afgørelse af 4. juni 2007. Som det er blevet præciseret under retsmødet, er gennemførelsen af afgørelsen af 15. marts 2007 blevet udsat flere gange.

35 Inga Rinau og statsadvokaten anmodede henholdsvis den 4. juni og den 13. juni 2007 Klaipėdos apygardos teismas om at genåbne sagen, idet de påberåbte sig nye omstændigheder og hensynet til barnets tarv som omhandlet i artikel 13, stk. 1, i Haagerkonventionen af 1980. Retten afviste den 19. juni 2007 disse anmodninger med den begrundelse, at den ikke havde kompetence til at tage stilling hertil, idet det tilkom de tyske retsinstanser. Inga Rinau ankede afvisningsafgørelsen, som blev stadfæstet af Lietuvos apeliacinis teismas ved afgørelse af 27. august 2007. De to sidstnævnte afgørelser blev ophævet ved dom af 7. januar 2008 afsagt af Lietuvos Aukščiausiasis Teismas, som hjemviste anmodningerne til Klaipėdos apygardos teismas.

36 Ved afgørelse af 21. marts 2008 afviste Klaipėdos apygardos teismas på ny disse anmodninger. Denne afgørelse blev stadfæstet af Lietuvos apeliacinis teismas ved afgørelse af 30. april 2008. På begæring af Inga Rinau besluttede Lietuvos Aukščiausiasis Teismas den 26. maj 2008 at træffe afgørelse i appelsagen vedrørende disse anmodninger og udsatte gennemførelsen af beslutning af 15. marts 2007 om tilbagegivelsen af Luisa til Tyskland, indtil den havde truffet afgørelse i sagen.

37 I mellemtiden fastslog Amtsgericht Oranienburg ved dom af 20. juni 2007 skilsmissen mellem ægtefællerne Rinau. Retten tildelte Michael Rinau den endelige forældremyndighed over Luisa. Amtsgericht Oranienburg tog herved navnlig hensyn til indholdet af Klaipėdos apygardos teismas afgørelse af 22. december 2006 om ikke at tilbagegive barnet, og til de fremførte argumenter, og beordrede Inga Rinau til at tilbagegive barnet til Tyskland og overlade det i Michael Rinaus varetægt. Inga Rinau var ikke til stede under retsmødet ved denne ret, men var repræsenteret og afgav indlæg. Samme dag udstedte Amtsgericht Oranienburg en attest i henhold til artikel 42 i forordningen, som den vedlagde afgørelsen.

38 Den 20. februar 2008 forkastede Brandenburgisches Oberlandesgericht den af Inga Rinau iværksatte appel og stadfæstede Amtsgericht Oranienburgs dom vedrørende forældremyndigheden over Luisa og fastslog, at Inga Rinau skulle tilbagegive barnet til Tyskland. Inga Rinau var til stede under retsmødet og afgav indlæg.

39 Inga Rinau har ved Lietuvos apeliacinis teismas indgivet en anmodning om ikke-anerkendelse af Amtsgericht Oranienburgs dom af 20. juni 2007, for så vidt som den tildelte forældremyndigheden over Luisa til Michael Rinau og beordrede barnets mor til at tilbagegive barnet til faderen og overlade det i dennes varetægt.

40 Ved kendelse af 14. september 2007 afviste Lietuvos apeliacinis teismas Inga Rinaus anmodning. Retten var af den opfattelse, at den attest, som Amtsgericht Oranienburg havde udstedt i henhold til forordningens artikel 42, stk. 1, opfyldte alle de betingelser i forordningens artikel 42, stk. 2, der er nødvendige for udstedelsen heraf. Henset til den omstændighed, at dommen, for så vidt som den beordrede barnets tilbagegivelse til Tyskland, burde have været fuldbyrdet med det samme i henhold til bestemmelserne i forordningens kapitel III, afdeling 4, uden at en særlig eksekvaturprocedure for anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser var påkrævet, afviste Lietuvos apeliacinis teismas Inga Rinaus anmodning om ikke-anerkendelse af den del dommen, hvorved hun blev beordret til at tilbagegive barnet til Luisas fader og overlade det i dennes varetægt.

41 Inga Rinau har derfor iværksat en kassationsanke ved Lietuvos Aukščiausiasis Teismas med påstand om, at den pågældende kendelse annulleres, og at der træffes en ny afgørelse, hvorved anmodningen om ikke-anerkendelse af Amtsgericht Oranienburgs dom af 20. juni 2007 imødekommes, for så vidt som det bestemtes i dommen, at forældremyndigheden over Luisa tildeles Michael Rinau, og at Inga Rinau skal give barnet tilbage til faderen og overlade det i dennes varetægt.

42 Det er under disse omstændigheder, at Lietuvos Aukščiausiasis Teismas har besluttet at udsætte sagen og at forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Kan en berettiget part som omhandlet i [forordningens] artikel 21 […] anmode om ikke-anerkendelse af en retsafgørelse, hvis der ikke er indgivet nogen anmodning om anerkendelse heraf?

2) Såfremt det første spørgsmål bevares bekræftende, hvorledes skal en national ret da anvende [forordningens] artikel 31, stk. 1, […], der foreskriver, at »[…] [h]verken den person, mod hvem der anmodes om fuldbyrdelse, eller barnet kan på dette tidspunkt af sagens behandling fremsætte bemærkninger over for retten«, når den behandler en anmodning om ikke-anerkendelse af afgørelsen, som er fremsat af den person, mod hvem denne afgørelse skal fuldbyrdes?

3) Skal den nationale ret, ved hvilken indehaveren af forældreansvaret har anmodet om ikke-anerkendelse af en afgørelse fra retten i domsstaten, hvorefter barnet, som bor hos den pågældende, skal tilbagegives til domsstaten, og for hvilken der er udstedt den i [forordningens] artikel 42 […] omhandlede attest, behandle anmodningen i henhold til bestemmelserne i [forordningens] kapitel III, afdeling 1 og 2, […], således som fastsat i forordningens artikel 40, stk. 2?

4) Hvilken betydning skal betingelsen »jf. dog afdeling 4« i [forordningens] artikel 21, stk. 3, […] tillægges?

5) Er det i overensstemmelse med de i [forordningens] omhandlede mål og procedurer, at retten i domsstaten træffer en afgørelse om, at barnet skal tilbagegives, og udsteder den i [forordningens] artikel 42 […] omhandlede attest, efter at retten i den medlemsstat, hvor barnet ulovligt tilbageholdes, har truffet en afgørelse om, at barnet skal tilbagegives til oprindelseslandet?

6) Skal forbuddet mod prøvelse af kompetencen for retten i domsstaten i [forordningens] artikel 24 […] fortolkes således, at den nationale ret, til hvilken der er indgivet en anmodning om anerkendelse eller ikke-anerkendelse af en afgørelse fra en udenlandsk ret, og som ikke kan efterprøve kompetencen for retten i domsstaten, eller ikke har fundet andre grunde til ikke-anerkendelse i henhold til [forordningens] artikel 23 […], er forpligtet til at anerkende retten i domsstatens afgørelse om, at barnet skal tilbagegives, hvis retten i domsstaten ikke har iagttaget de procedurer, der er foreskrevet i forordningen, da den traf afgørelse vedrørende barnets tilbagegivelse?«

Om hasteproceduren

43 Ved kendelse af 21. maj 2008, indgået til Domstolen den 22. maj 2008, har Lietuvos Aukščiausiasis Teismas anmodet om, at den præjudicielle forelæggelse undergives hasteproceduren i henhold til procesreglementets artikel 104b.

44 Den forelæggende ret har begrundet denne anmodning med en henvisning til 17. betragtning til forordningen, som omhandler et bortført barns tilbagegivelse uden opsættelse, og til forordningens artikel 11, stk. 3, som fastsætter en frist på seks uger for den ret, der skal tage stilling til en anmodning om tilbagegivelse, til at træffe afgørelse. Ifølge den nationale ret er der behov for at handle hurtigt, idet enhver forsinkelse vil være meget ugunstig for forholdet mellem barnet og den af forældrene, som barnet ikke bor hos. Forringelsen af dette forhold kan være uoprettelig.

45 Den forelæggende ret har ligeledes baseret sig på hensynet til at beskytte barnet mod en eventuel skade og nødvendigheden af at sikre en afbalancering mellem barnets og forældrenes interesser, hvilket ligeledes kræver, at hastesagsproceduren anvendes.

46 Efter forslag fra den refererende dommer, og efter at generaladvokaten er blevet hørt, har Domstolen (Tredje Afdeling) besluttet at efterkomme den forelæggende rets anmodning om at undergive den præjudicielle forelæggelse en hasteprocedure.

De præjudicielle spørgsmål

Indledende bemærkninger

47 Konventionen af 27. september 1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager (EFT 1972 L 299, s. 32), som efterfølgende er ændret flere gange, tilsigter at lette de kontraherende staters anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område. Med henblik herpå indførtes ved konventionen kompetence- og procedurebestemmelser om anerkendelse og fuldbyrdelse af sådanne retsafgørelser. Disse bestemmelser byggede på princippet om, at retsinstanserne i en kontraherende stat skal have tillid til afgørelser truffet af retsinstanser i en anden kontraherende stat og omvendt. I henhold til denne konventions artikel 1 finder den ikke anvendelse på fysiske personers retlige status samt deres rets- og handleevne og formueforhold mellem ægtefæller.

48 I betragtning af, at hensynet til, hvad der er bedst for barnet, er af største vigtighed ved spørgsmål om forældremyndighed, og ønsket om at beskytte børn på internationalt plan mod de skadelige virkninger af ulovlig bortførelse eller tilbageholdelse og at etablere fremgangsmåder for at sikre, at børnene umiddelbart tilbagegives til den

stat, hvor de har bopæl, samt at sikre beskyttelse af samværsret, er Haagerkonventionen af 1980 blevet vedtaget.

49 Forordningen er en forlængelse af de konventioner, der er nævnt i de to foregående præmisser, for så vidt angår ægteskabssager og sager vedrørende forældreansvar. Den finder anvendelse på det civilretlige område dels på skilsmisse, separation og omstødelse af ægteskab, dels på tilkendelse, udøvelse, delegation samt hel eller delvis frakendelse af forældreansvar.

50 I overensstemmelse med 21. betragtning til forordningen bygger denne på en betragtning om, at anerkendelsen og fuldbyrdelsen af retsafgørelser truffet i en medlemsstat bør være baseret på princippet om gensidig tillid, og grundene til ikke-anerkendelse bør begrænses til det nødvendige minimum.

51 Ifølge 12. og 13. betragtning til forordningen er den begrundet i den betragtning, at hensynet til barnets bedste skal have forrang, og i henhold til 33. betragtning søger den at sikre fuld respekt for børns grundlæggende rettigheder som omhandlet i artikel 24 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder.

52 Forordningen tilsigter særligt at modvirke børnebortførelser mellem medlemsstaterne og i tilfælde af bortførelse at opnå, at tilbagegivelsen af barnet sker uden opsættelse.

53 Ifølge 17. betragtning til forordningen supplerer den bestemmelserne i Haagerkonventionen af 1980, som fortsat skal finde anvendelse.

54 I henhold til forordningens artikel 60 har forordningen forrang for Haagerkonventionen af 1980.

55 Det er i lyset af de bemærkninger og principper, der er anført i denne doms præmis 47-54, at de præjudicielle spørgsmål skal besvares.

Det fjerde til sjette spørgsmål

56 Med fjerde til sjette spørgsmål, som skal behandles under ét og som de første, ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om det er i overensstemmelse med de i forordningen omhandlede mål og procedurer, at retten i domsstaten træffer en afgørelse om, at barnet skal tilbagegives, og udsteder den i forordningens artikel 42 omhandlede attest, i tilfælde, hvor en ret i den medlemsstat, hvor barnet ulovligt tilbageholdes, har truffet en afgørelse om, at barnet skal tilbagegives til oprindelseslandet. Den nationale ret ønsker endvidere oplyst, hvorvidt forordningens artikel 24 skal fortolkes således, at retten i den medlemsstat, hvor barnet ulovligt tilbageholdes, er forpligtet til at anerkende retten i domsstatens afgørelse om, at barnet skal tilbagegives, hvis sidstnævnte ret ikke har iagttaget de procedurer, der er foreskrevet i forordningen.

57 Det bestemmes i forordningens artikel 11, stk. 8, at »[u]anset om det i medfør af artikel 13 i Haagerkonventionen af 1980 er blevet bestemt, at et barn ikke skal tilbagegives, er en senere retsafgørelse, der beordrer barnet tilbagegivet, truffet af en ret, der har kompetence i medfør af denne forordning, eksigibel i henhold til kapitel III, afdeling 4, for at sikre tilbagegivelse af barnet«.

58 Ifølge visse indlæg for Domstolen har bestemmelsen den virkning, at der alene kan udstedes en attest i henhold til forordningens artikel 42, hvis der forinden er truffet en afgørelse om ikke at tilbagegive barnet i henhold til artikel 13 i Haagerkonventionen af 1980. Det følger heraf i hovedsagen, at den omstændighed, at Lietuvos apeliacinis teismas har beordret barnet tilbagegivet ved afgørelse af 15. marts 2007, er til hinder for, at en ret i domsstaten kan udstede en attest i henhold til forordningens artikel 42, som Amtsgericht Oranienburg har gjort ved afgørelse af 20. juni 2007, der blev stadfæstet af Oberlandesgericht Brandenburg ved afgørelse af 20. februar 2008.

59 En fortolkning, hvorefter der ikke kan udstedes en attest i henhold til forordningens artikel 42, uden at der forinden er truffet afgørelse om ikke at tilbagegive et barn, skal tages til følge.

60 Dette er således den fortolkning, der følger af forordningen som helhed og særligt af dennes artikel 11, stk. 8.

61 Forordningen bestemmer først, at retsafgørelser, der er truffet i en medlemsstat, anerkendes i de øvrige medlemsstater, uden at der stilles krav om anvendelse af en særlig procedure, og opdeler derefter anerkendelsen af retsafgørelser og anmodninger om, at en retsafgørelse erklæres for eksigibel, i to dele (jf. artikel 21, stk. 1 og 3, artikel 11, stk. 8, artikel 40, stk. 1, og artikel 42, stk. 1). I henhold til første del kan der anmodes om vedtagelsen af en afgørelse om anerkendelse og om, at en retsafgørelse erklæres for eksigibel, efter procedurerne i forordningens kapitel III, afdeling 2. I anden del undergives eksigibiliteten af visse retsafgørelser om samværsret og visse retsafgørelser om tilbagegivelse af barnet bestemmelserne i samme kapitels afdeling 4.

62 Denne sidste del er snævert forbundet med bestemmelserne i Haagerkonventionen af 1980 og tilsigter en umiddelbar tilbagegivelse af barnet, når visse betingelser er opfyldt.

63 Skønt tæt forbundet med andre emner i forordningen, særligt forældremyndigheden, har eksigibiliteten af afgørelser om tilbagegivelsen af et barn, vedtaget efter en beslutning om ikke at tilbagegive det, processuel autonomi for ikke at forsinke tilbagegivelsen af et barn, som ulovligt er blevet fjernet til eller ulovligt tilbageholdes i en anden medlemsstat end den, hvor barnet havde sit sædvanlige opholdssted umiddelbart før den ulovlige fjernelse eller tilbageholdelse.

64 De i forordningens artikel 11, stk. 8, artikel 40 og artikel 42 anførte bestemmelsers processuelle autonomi og den prioritet, der er givet til domsstatens rets kompetence inden for rammerne af forordningens kapitel III, afdeling 4, viser sig i forordningens

artikel 43 og 44, hvorefter enhver berigtigelse af attesten sker efter domsstatens lovgivning ved, at anden appel i forbindelse med udstedelsen af denne attest ikke er mulig, og at attesten kun har virkning, i den udstrækning retsafgørelsen er eksigibel.

65 Det forbehold, der er taget i forordningens artikel 21, stk. 3, ved formuleringen »jf. dog afdeling 4«, som er genstand for den forelæggende rets fjerde spørgsmål, tilsigter at præcisere, at den mulighed, der følger af bestemmelsen, for en berettiget part til at få fastslået, at en retsafgørelse truffet i en medlemsstat skal anerkendes eller ikke skal anerkendes, ikke udelukker muligheden for — når betingelserne herfor er opfyldt — at anvende den ordning, der er fastsat i forordningens artikel 11, stk. 8, artikel 40 og 42 i tilfælde af en tilbagegivelse af et barn efter en afgørelse om ikke at tilbagegive barnet, idet denne ordning har forrang for den ordning, der er fastsat i kapitel III, afdeling 1 og 2.

66 Det skal understreges, at den procedure, der er fastsat i tilfælde af tilbagegivelse af et barn efter en afgørelse om ikke at tilbagegive det, gentager og styrker bestemmelserne i artikel 12 og 13 i Haagerkonventionen af 1980. Fristen for at tage stilling til en anmodning om ikke at tilbagegive et barn er bl.a. meget kort. En endelig afgørelse om tilbagegivelse kan i øvrigt træffes af en kompetent ret i henhold til forordningen. Endelig afsluttes proceduren med attestering af afgørelsen, som giver den en særlig eksigibel karakter, idet betingelserne for tildelingen og attestens virkninger udtrykkeligt er fastsat i forordningen.

67 For så vidt angår betingelserne for tildelingen fremgår det således af forordningens artikel 42, stk. 2, at den dommer i domsstaten, som har truffet den i artikel 40, stk. 1, litra b), omhandlede retsafgørelse, kun udsteder attesten:

»a) hvis barnet har haft mulighed for at blive hørt, medmindre en høring er fundet uhensigtsmæssig under hensyntagen til barnets alder eller modenhedsgrad

b) hvis parterne har haft mulighed for at blive hørt, og

c) hvis retten i sin afgørelse har taget hensyn til de grunde og det bevismateriale, som dannede grundlag for den retsafgørelse, der blev truffet i medfør af artikel 13 i Haagerkonventionen af 1980«.

68 Hvad angår attestens virkninger gælder, at når en retsafgørelse om tilbagegivelse af barnet, jf. artikel 40, stk. 1, litra b), er blevet attesteret, anerkendes den i en anden medlemsstat og er eksigibel dér, uden at der kræves en afgørelse om eksigibilitet, og uden at der kan gøres indsigelse mod anerkendelsen.

69 Det bemærkes, at denne ordning alene finder anvendelse i tilfælde af tilbagegivelse af et barn efter en afgørelse om ikke at tilbagegive det i henhold til forordningens artikel 11, stk. 8.

70 Til fordel herfor taler artikel 11, stk. 8, hvori det hedder, at »[u]anset om det i medfør af artikel 13 i Haagerkonventionen af 1980 er blevet bestemt, at et barn ikke skal tilbagegives, er en senere retsafgørelse, der beordrer barnet tilbagegivet, truffet af en ret, der har kompetence i medfør af denne forordning, eksigibel i henhold til kapitel III, afdeling 4, for at sikre tilbagegivelse af barnet«.

71 Selv om udtrykket »uanset om det […] er blevet bestemt, at et barn ikke skal tilbagegives« indeholder en vis tvetydighed, indikerer sætningens sammenhæng med udtrykket »en senere retsafgørelse« en vis kronologisk forbindelse mellem en afgørelse, nemlig afgørelsen om ikke at tilbagegive et barn, og den efterfølgende afgørelse, idet en sådan formulering ikke giver anledning til tvivl for så vidt angår den første afgørelses forudgående karakter.

72 17. betragtning til forordningen bekræfter denne fortolkning, idet det heri præciseres, at en afgørelse om ikke at tilbagegive et barn »bør […] kunne erstattes af en senere afgørelse truffet af retten i den medlemsstat, hvor barnet havde sit sædvanlige opholdssted før den ulovlige fjernelse eller tilbageholdelse«.

73 Det fremgår ligeledes af forordningens artikel 42, stk. 2, litra c), hvorefter retten skal tage hensyn til de grunde og det bevismateriale, som dannede grundlag for den retsafgørelse, der blev truffet i medfør af artikel 13 i Haagerkonventionen af 1980, at denne ret alene kan træffe afgørelse, efter at en afgørelse om ikke at tilbagegive et barn er blevet truffet i fuldbyrdelsesstaten.

74 Det følger heraf, at forordningens artikel 40, stk. 1, er en bestemmelse, som alene finder anvendelse, når der forinden er truffet en afgørelse i fuldbyrdelsesstaten om ikke at tilbagegive et barn.

75 De følger, som indlæggene anført i denne doms præmis 58 udleder af denne fortolkning, kan imidlertid ikke antages.

76 Der stilles således i forordningens artikel 11, stk. 3, krav om, at en ret, til hvilken der er indgivet en anmodning om tilbagegivelse af et barn, fremmer sagen hurtigt under anvendelse af de hurtigste procedurer, der er til rådighed efter national lovgivning. Artikel 11, stk. 3, andet afsnit, bestemmer endvidere, at uden at det berører dette mål om hurtighed, træffer retten sin afgørelse senest seks uger efter, at anmodningen er indgivet, medmindre særlige omstændigheder gør dette umuligt.

77 Artikel 11, stk. 6, bestemmer nærmere, at når en ret i medfør af artikel 13 i Haagerkonventionen af 1980 har bestemt, at et barn ikke skal tilbagegives, fremsender den straks, enten direkte eller gennem den pågældende medlemsstats centralmyndighed, en genpart af retsafgørelsen samt af de relevante dokumenter, herunder navnlig en udskrift af retsbogen, til den kompetente ret eller centralmyndigheden i den medlemsstat, hvor barnet havde sit sædvanlige opholdssted umiddelbart før den ulovlige fjernelse eller tilbageholdelse. Disse skridts hastende karakter fremgår ligeledes af sidste punktum i bestemmelsen, hvorefter »alle de nævnte dokumenter skal være retten [i domsstaten] i hænde inden en måned efter, at afgørelsen om ikke at tilbagegive barnet er truffet«.

78 Disse bestemmelser skal ikke alene sikre et barns umiddelbare tilbagegivelse til den medlemsstat, hvor barnet havde sit sædvanlige opholdssted umiddelbart før den ulovlige fjernelse eller tilbageholdelse, men også give retten i domsstaten mulighed for at vurdere de grunde og beviser, som afgørelsen om ikke at tilbagegive barnet bygger på.

79 Retten i domsstaten er navnlig forpligtet til at undersøge, hvorvidt de betingelser, der er anført i denne doms præmis 67, er opfyldt.

80 Da denne vurdering i sidste instans tilkommer retten i domsstaten, jf. forordningens artikel 10 og artikel 40, stk. 1, litra b), er de tvister, som — efter at der er truffet en afgørelse om ikke at tilbagegive et barn — opstår eller genopstår i fuldbyrdelsesstaten, ikke afgørende og kan betragtes som uden indvirkning på forordningens gennemførelse.

81 Hvis dette ikke var tilfældet, ville forordningen risikere at være uden effektiv virkning, idet formålet med den umiddelbare tilbagegivelse af barnet ville være underordnet betingelsen om, at alle processuelle muligheder i den medlemsstat, hvor barnet ulovligt tilbageholdes, er udtømt. Denne risiko vejer så meget desto tungere for så vidt angår børn med en lav alder, idet biologisk tid ikke kan måles efter generelle kriterier, henset til sådanne børns intellektuelle og psykologiske niveau og den hast, hvormed de udvikler sig.

82 Selv om forordningen ikke tilsigter at samordne de materielle og processuelle bestemmelser i de forskellige medlemsstater, må der imidlertid ved anvendelsen af nationale regler ikke gøres indgreb i konventionens effektive virkning (jf. analogt for så vidt angår konventionen af 27.9.1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager, dom af 15.5.1990, sag C-365/88, Hagen, Sml. I, s. 1845, præmis 19 og 20, af 7.3.1995, sag C-68/93, Shevill m.fl., Sml. I, s. 415, præmis 36, og af 27.4.2004, sag C-159/02, Turner, Sml. I, s. 3565, præmis 29).

83 Det skal tilføjes, at denne fortolkning af forordningen er i overensstemmelse med kravene i og formålet med forordningen, og at det er den fortolkning, der bedst sikrer, at fællesskabsretten gennemføres effektivt.

84 Den bekræftes endvidere af to forhold. Det første forhold bygger på formuleringen »en senere retsafgørelse, der beordrer barnet tilbagegivet«, som findes i forordningens artikel 11, stk. 8, hvilket er udtryk for det synspunkt, at når der er truffet afgørelse om ikke at tilbagegive et barn, kan retten i domsstaten være forpligtet til at træffe en eller flere afgørelser med henblik på at opnå barnets tilbagegivelse, herunder i tilfælde af, at situationen er kørt fast af processuelle eller faktiske grunde. Det andet forhold er af systemisk karakter og bygger på den omstændighed, at i modsætning til den i forordningens artikel 33-35 fastsatte procedure vedrørende anmodninger om, at en retsafgørelse erklæres for eksigibel, kan afgørelser truffet i henhold til forordningens kapitel III, afdeling 4 (samværsret og tilbagegivelse af barnet), erklæres for eksigible af retten i domsstaten uafhængigt af appelmulighederne i domsstaten eller i fuldbyrdelsesstaten.

85 Ved at udelukke enhver anke af udstedelsen af en attest i henhold til forordningens artikel 42, stk. 1, bortset fra berigtigelser i henhold til artikel 43, stk. 1, undgår forordningen, at bestemmelsernes effektivitet hindres gennem misbrug af proceduren. Retsmidlerne nævnt i forordningens artikel 68 omfatter i øvrigt ikke anke af afgørelser truffet efter kapitel III, afdeling 4.

86 Disse betragtninger svarer til hovedsagens kendetegn.

87 For det første forekommer den række af afgørelser, der er truffet af de litauiske retsinstanser såvel vedrørende anmodningen om tilbagegivelse af barnet som anmodningen om ikke-anerkendelse af den attesterede afgørelse i henhold til forordningens artikel 42, ikke at være i overensstemmelse med autonomien af den i denne bestemmelse fastsatte procedure. For det andet beviser antallet af afgørelser og deres forskellighed (ophævelser, omgørelser, genåbninger, udsættelser), at selv om der eventuelt blev anvendt de hurtigste interne procedurer, var de forsinkelser, der fulgte heraf, allerede på tidspunktet for udstedelsen af attesten i åbenbar strid med forordningens krav.

88 Det skal præciseres, at da der ikke er rejst tvivl om autenticiteten af den attest, som Amtsgericht Oranienburg har udstedt, og da denne indeholder alle de elementer, der kræves i henhold til forordningens artikel 42, skulle en appelsag til prøvelse af attesteringen eller en indsigelse mod dennes anerkendelse i overensstemmelse med forordningens artikel 43, stk. 2, have været forkastet, idet retten i modtagerstaten alene ville kunne fastslå den attesterede afgørelses eksigible karakter.

89 Henset til de foregående bemærkninger skal fjerde til sjette spørgsmål besvares med, at når der er truffet en afgørelse om ikke at tilbagegive et barn, og denne afgørelse er bragt til retten i domsstatens kendskab, er det uden betydning, for så vidt angår udstedelsen af en attest i henhold til forordningens artikel 42, om denne afgørelse er blevet udsat, omgjort, ophævet eller under alle omstændigheder ikke er blevet endelig eller er blevet erstattet af en afgørelse om tilbagegivelse af barnet, hvis tilbagegivelsen rent faktisk ikke har fundet sted. Da der ikke er rejst tvivl om denne attests autenticitet, og da den er udstedt i overensstemmelse med den formular, som fremgår af bilag IV til forordningen, er det ikke tilladt at gøre indsigelse mod anerkendelsen af afgørelsen om tilbagegivelse af barnet, og det tilkommer alene retten i modtagerstaten at fastslå, at den attesterede afgørelse er eksigibel, og at anordne barnets umiddelbare tilbagegivelse.

Det første spørgsmål

90 Med det første spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om en berettiget part som omhandlet i forordningens artikel 21 kan anmode om ikke-anerkendelse af en retsafgørelse, hvis der ikke er indgivet nogen anmodning om anerkendelse af afgørelsen.

91 Den besvarelse, der er givet på fjerde til sjette spørgsmål, udelukker muligheden for en anmodning om ikke-anerkendelse i tilfælde, hvor en afgørelse om at tilbagegive et barn er blevet truffet og attesteret i overensstemmelse med bestemmelserne i forordningens artikel 11, stk. 8, og artikel 42.

92 Denne mulighed kan imidlertid ikke afvises generelt.

93 Det følger således af artikel 21, stk. 3, at »[e]n berettiget part […] efter proceduren i afdeling 2 [kan] få fastslået, at en retsafgørelse skal anerkendes, eller at en retsafgørelse ikke skal anerkendes, jf. dog afdeling 4«. Med henblik herpå fastsættes i artikel 21, stk. 3, andet afsnit, reglerne om stedlig kompetence.

94 Det er endvidere ikke udelukket, at en anmodning om ikke-anerkendelse af en afgørelse medfører en anerkendelse heraf under retssagen, hvorefter artikel 21, stk. 4, skal finde anvendelse.

95 Muligheden for at indgive en anmodning om ikke-anerkendelse uden at der først er indgivet en anmodning om anerkendelse kan opfylde forskellige formål, enten af materiel karakter, navnlig vedrørende hensynet til barnets bedste eller familiens stabilitet og ro, eller af processuel karakter, ved at give mulighed for tidligt at fremskaffe beviser, som måske ikke vil være til rådighed i fremtiden.

96 Anmodningen om ikke-anerkendelse skal imidlertid følge den procedure, der er fastsat i forordningens kapitel III, afdeling 2, og den kan navnlig kun behandles efter interne retsforskrifter, hvis disse ikke begrænser forordningens rækkevidde og virkninger.

97 Første spørgsmål skal således besvares med, at bortset fra tilfælde, hvor proceduren omhandler en attesteret afgørelse i henhold til forordningens artikel 11, stk. 8, artikel 40 og 42, kan enhver berettiget part anmode om ikke-anerkendelse af en retsafgørelse, selv hvis der ikke forinden er indgivet en anmodning om anerkendelse af afgørelsen.

Det andet spørgsmål

98 Med det andet spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, hvorledes forordningens artikel 31, stk. 1, skal anvendes ved undersøgelsen af en anmodning om ikke-anerkendelse af afgørelsen, som er fremsat af den person, mod hvem denne afgørelse skal fuldbyrdes, og hvor der ikke forinden er indgivet nogen anmodning om anerkendelse af afgørelsen, og særligt den del af bestemmelsen, der foreskriver, at »hverken den person, mod hvem der anmodes om fuldbyrdelse, eller barnet […] på dette tidspunkt af sagens behandling [kan] fremsætte bemærkninger over for retten«.

99 Det forbehold, der tages i denne doms præmis 91, finder ligeledes anvendelse inden for rammerne af dette spørgsmål.

100 Med dette forbehold skal det bemærkes, at i tilfælde af, at en anmodning om ikke-anerkendelse af en retsafgørelse er blevet indgivet, uden at der er indgivet anmodning om anerkendelse af afgørelsen, skal forordningens artikel 31, stk. 1, fortolkes i lyset af den særlige opbygning af forordningens kapitel III, afdeling 2. Denne bestemmelse finder derfor ikke anvendelse.

101 Forordningens artikel 31 vedrører erklæringer om, at en retsafgørelse er eksigibel. Den fastsætter, at i dette tilfælde kan den person, mod hvem der anmodes om fuldbyrdelse, ikke fremsætte bemærkninger over for retten. En sådan procedure skal forstås i forhold til den omstændighed, at da proceduren er fuldbyrdende og ensidig, kan der ikke godkendes bemærkninger fra den pågældende part, uden at proceduren bliver deklaratorisk og selvmodsigende, hvilket ville være i strid med selve dens logik, hvorefter retten til forsvar er garanteret i form af appelmuligheden i forordningens artikel 33.

102 Den situation, der tages sigte på i tilfælde af en anmodning om ikke-anerkendelse, er anderledes.

103 Grunden til denne forskel ligger i den omstændighed, at den person, der indgiver anmodningen i en sådan situation, er den person, mod hvem der kunne indgives en anmodning om, at en retsafgørelse erklæres for eksigibel.

104 Da de krav, der er nævnt i denne doms præmis 101, ikke længere er berettigede, kan den part, mod hvem der er indgivet en anmodning om ikke-anerkendelse, ikke fratages muligheden for at fremsætte bemærkninger.

105 Enhver anden løsning ville begrænse effektiviteten af anmoderens handling, idet formålet med proceduren om ikke-anerkendelse vedrører en negativ vurdering, som efter sin natur erklærer det modsatte.

106 Det følger heraf, således som Kommissionen har gjort gældende, at sagsøgte, som anmoder om anerkendelse af afgørelsen, kan fremsætte bemærkninger.

107 Det andet spørgsmål skal således besvares med, at forordningens artikel 31, stk. 1, der foreskriver, at hverken den person, mod hvem der anmodes om fuldbyrdelse, eller barnet på dette tidspunkt af sagens behandling kan fremsætte bemærkninger over for retten, ikke finder anvendelse på en procedure om ikke-anerkendelse af en retsafgørelse, som er iværksat, uden at der forinden er indgivet en anmodning om anerkendelse af den samme afgørelse. I en sådan situation kan sagsøgte, som anmoder om anerkendelse af afgørelsen, fremsætte bemærkninger.

Det tredje spørgsmål

108 Med det tredje spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om den nationale ret, ved hvilken indehaveren af forældreansvaret har anmodet om ikke-anerkendelse af en afgørelse truffet af retten i domsstaten, hvorefter barnet skal tilbagegives til domsstaten, og for hvilken der er udstedt den i forordningens artikel

42 omhandlede attest, skal behandle anmodningen i henhold til bestemmelserne i forordningens kapitel III, afdeling 1 og 2, således som fastsat i forordningens artikel 40, stk. 2.

109 Som det fremgår af besvarelsen på de foregående spørgsmål, kan der ikke indgives en anmodning om ikke-anerkendelse af en retsafgørelse, hvis der er udstedt en attest i henhold til forordningens artikel 42. I en sådan situation er den attesterede afgørelse eksigibel, uden at der er mulighed for at anfægte dens anerkendelse.

110 Det er således ufornødent at besvare det tredje spørgsmål.

Sagens omkostninger

111 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Tredje Afdeling) for ret:

1) Når der er truffet en afgørelse om ikke at tilbagegive et barn, og denne afgørelse er bragt til retten i domsstatens kendskab, er det uden betydning for så vidt angår udstedelsen af en attest i henhold til artikel 42 i Rådets forordning (EF) nr. 2201/2003 af 27. november 2003 om kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser i ægteskabssager og i sager vedrørende forældreansvar og om ophævelse af forordning (EF) nr. 1347/2000, om denne afgørelse er blevet udsat, omgjort, ophævet eller under alle

omstændigheder ikke er blevet endelig eller er blevet erstattet af en afgørelse om tilbagegivelse af barnet, hvis tilbagegivelsen rent faktisk ikke har fundet sted. Da der ikke er rejst tvivl om denne attests autenticitet, og da den er udstedt i overensstemmelse med den formular, som fremgår af bilag IV til forordningen, er det ikke tilladt at gøre indsigelse mod anerkendelsen af afgørelsen om tilbagegivelse af barnet, og det tilkommer alene retten i modtagerstaten at fastslå, at den attesterede afgørelse er eksigibel, og at anordne barnets umiddelbare tilbagegivelse.

2) **Bortset fra tilfælde, hvor proceduren omhandler en attesteret afgørelse i henhold til artikel 11, stk. 8, artikel 40 og 42 i forordning nr. 2201/2003, kan enhver berettiget part anmode om ikke-anerkendelse af en retsafgørelse, selv hvis der ikke forinden er indgivet en anmodning om anerkendelse af afgørelsen.**

3) **Artikel 31, stk. 1, i forordning nr. 2201/2003, der foreskriver, at hverken den person, mod hvem der anmodes om fuldbyrdelse, eller barnet på dette tidspunkt af sagens behandling kan fremsætte bemærkninger over for retten, finder ikke anvendelse på en procedure om ikke-anerkendelse af en retsafgørelse, som er iværksat, uden at der forinden er indgivet en anmodning om anerkendelse af den samme afgørelse. I en sådan situation kan sagsøgte, som anmoder om anerkendelse af afgørelsen, fremsætte bemærkninger.**

Underskrifter